

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7
การวิเคราะห์
รายการค้าจากเอกสาร

เอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชี

การวิเคราะห์รายการค้า (Business transaction analysis) คือ การวิเคราะห์รายการค้าที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจในแต่ละวัน ว่าจะมีผลกระทบต่อสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้และค่าใช้จ่ายอย่างไร และ ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นจะแสดงให้เห็นถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการได้

เอกสารที่นำมาใช้ประกอบในการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับการขายสินค้า ซึ่งออกโดยผู้ประกอบการ เช่น ใบส่งของ ใบกำกับสินค้าหรือบิลเก็บเงิน บิลขายสด ใบรับคืนสินค้า ใบรับคำสั่งซื้อ ใบลดหนี้ รายงานขาย เป็นต้น

1.1 การขายสินค้าเป็นเงินสด

ก. บันทึกในสมุดรายวันรับเงิน เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษีโดยเรียงเลขที่ใบเสร็จรับเงิน หรือกำหนดเลขที่ขึ้นมาใหม่เพื่อสะดวกในการตรวจสอบ

ข. สมุดรายวันรับคืนสินค้า เช่น ใบรับคืนสินค้าและใบลดหนี้

- เอกสารที่ใช้บันทึกการขายสินค้าเป็นเงินสด ในกรณีนี้ถือว่า **ใบเสร็จรับเงินเป็นใบกำกับภาษีด้วย** เนื่องจากมีการขายสินค้าและส่งมอบสินค้าแล้วและใช้เป็นหลักฐานในการยื่นชำระภาษี

เอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชี

เล่มที่ 002	บริษัทไทยคอมพิวเตอร์ จำกัด 103 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร.023823654-9 เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 3 215356661 290	เลขที่/No. 03120		
ใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษี RECEIPT/TAX INVOICE				
วันที่ 24 ตุลาคม 2559				
ชื่อผู้ซื้อ (ลูกค้า) บริษัทโชคชัย จำกัด ที่อยู่ 35 ถนนมิตรภาพ เขตเมืองใหม่ กรุงเทพฯ 10510 โทร.029823651-4 เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 2 898977766 940				
ลำดับ NO	รายการ DESCRIPTION	จำนวน QUANTITY	ราคาต่อหน่วย UNIT PRICE	จำนวนเงิน AMOUNT
1	Monitor รุ่น BB-1.8 (เห็นภาพ)	10	12,000.00	120,000.00
2	Mainboard-1156	5	1,000.00	5,000.00
			รวมเงิน	125,000.00
			ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7%	8,750.00
	บาท (BAHT) -หนึ่งแสนสามหมื่นสามพันเจ็ดร้อยห้าสิบบาทถ้วน-		จำนวนเงินทั้งสิ้น	133,750.00
ได้รับเงินแล้ว PAYMENT RECEIPT ☒ เงินสด CASH ☐ เช็คธนาคาร CHEQUE BANK..... NO.....ลงวันที่.....ธนาคาร..... ☐ โอนเงินเข้าบัญชี.....		ผู้รับมอบอำนาจ		
ผู้รับเงิน.....วันที่.....				

การบันทึกรายการดังนี้

เดบิต เงินสด	133,750	
เครดิต ขายสินค้า		125,000
ภาษีขาย		8,750

เอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชี

1.2 การขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ จะบันทึกบัญชีในสมุดรายวันขาย เช่น ใบกำกับสินค้า ใบส่งของ/ใบกำกับภาษี โดยเรียงเลขที่ตามใบกำกับสินค้าที่ออก

- เอกสารที่ใช้บันทึกการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ กรณีที่เอกสารไม่ได้ออกเป็นชุดเมื่อมีการขายสินค้า (ข้อสังเกต ความรับผิดชอบในภาษีจะเกิดขึ้นเมื่อมีการขายหรือส่งมอบสินค้า ไม่ว่าจะมีการชำระเงินโดยทันทีหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นใบส่งของหรือใบกำกับสินค้าจะต้องแสดงเป็นใบกำกับภาษีด้วยเพื่อเป็นหลักฐานในการยื่นชำระภาษีในเดือนที่มีการขายหรือส่งมอบสินค้า)

- เอกสารที่ใช้บันทึกการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ กรณีที่เอกสารไม่ได้ออกเป็นชุด เมื่อมีการรับชำระเงิน (ข้อสังเกต ใบเสร็จรับเงินจะไม่มีข้อความแสดงเป็นใบกำกับภาษีอีก เนื่องจากใบกำกับภาษีแสดงอยู่ในเอกสารใบส่งของหรือใบกำกับสินค้า เมื่อมีการขายหรือส่งมอบสินค้าแล้ว ในกรณีนี้ใบเสร็จรับเงินใช้เป็นหลักฐานในการเรียกเก็บเงิน และบันทึกบัญชีเท่านั้น ไม่ได้ใช้เป็นหลักฐานในการชำระภาษี)

เอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชี

เล่มที่ 003	บริษัทไทยคอมพิวเตอร์ จำกัด 103 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร.023823654-9 เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 3 215356661 290	เลขที่/No. 03122		
ใบกำกับภาษี TAX INVOICE				
วันที่ 5 ตุลาคม 2559				
ชื่อผู้ซื้อ (ลูกค้า) บริษัทพาณิชย์ จำกัด ที่อยู่ 125 เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10600 โทร.029823651-4 เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0 105532099 999				
ลำดับ NO	รายการ DESCRIPTION	จำนวน QUANTITY	ราคาต่อหน่วย UNIT PRICE	จำนวนเงิน AMOUNT
1	CPU-I5-800	4	2,500.00	10,000.00
2	CPU-I5-750	2	1,000.00	2,000.00
			รวมเงิน	12,000.00
			ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7%	840.00
			จำนวนเงินทั้งสิ้น	12,840.00
บาท (BAHT) -หนึ่งหมื่นสองพันแปดร้อยสี่สิบบาทถ้วน-				
ได้รับเงินแล้ว PAYMENT RECEIPT ☐ เงินสด CASH ☐ เช็คธนาคาร CHEQUE BANK.....NO.....ลงวันที่..... ☐ โอนเงินเข้าบัญชี..... ผู้รับเงิน.....วันที่.....				
ผู้ขายของ.....		ผู้ส่งของ.....		ผู้ขาย.....

การบันทึกรายการดังนี้

เดบิต ลูกหนี้การค้า	12,840	
เครดิต ขายสินค้า		12,000
ภาษีขาย		840
ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ		

เล่มที่ 003	บริษัทไทยคอมพิวเตอร์ จำกัด 103 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร.023823654-9 เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 3 215356661 290	เลขที่/No. 03123		
ใบเสร็จรับเงิน RECEIPT				
วันที่ 18 ตุลาคม 2559				
ชื่อผู้ซื้อ (ลูกค้า) บริษัทพาณิชย์ จำกัด ที่อยู่ 125 เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10600 โทร.029823651-4 เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0 105532099 999				
ลำดับ NO	รายการ DESCRIPTION	จำนวน QUANTITY	ราคาต่อหน่วย UNIT PRICE	จำนวนเงิน AMOUNT
	ใบกำกับสินค้าเล่มที่ 003 เลขที่ 03122			13,080.00
			รวมเงิน	-
			ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7%	-
			จำนวนเงินทั้งสิ้น	13,080.00
บาท (BAHT) -หนึ่งหมื่นสามพันแปดสิบบาทถ้วน-				
ได้รับเงินแล้ว PAYMENT RECEIPT ☒ เงินสด CASH ☐ เช็คธนาคาร CHEQUE BANK.....NO.....ลงวันที่..... ☐ โอนเงินเข้าบัญชี..... ผู้รับเงิน/ผู้รับมอบอำนาจ.....วันที่.....				

การบันทึกรายการดังนี้

เดบิต เงินสด	13,080	
เครดิต ลูกหนี้การค้า		13,080
ได้รับชำระหนี้เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2559		

เอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชี

2. เอกสารที่บันทึกรายการเกี่ยวกับการซื้อสินค้า ซึ่งได้รับจากบุคคลภายนอก

2.1 ซื้อสินค้าเป็นเงินสด

ก. บันทึกในสมุดรายวันจ่ายเงิน เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบกำกับภาษี ที่ออกโดยบุคคลภายนอก ซึ่งจะต้องนำเลขที่เอกสารมากำหนดขึ้นมาใหม่เช่นเดียวกัน

ข. สมุดรายวันส่งคืน เช่น ใบส่งคืนสินค้าและใบเพิ่มหนี้

เลขที่ 030		บริษัทสยามเทคโนโลยี จำกัด		เลขที่/No. 25-123	
231 ถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 โทร.02-2556251-5					
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 3 215356661 294					
ใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษี RECEIPT/TAX INVOICE					
ชื่อผู้ซื้อ (ลูกค้า) บริษัทไทยคอมพิวเตอร์ จำกัด		วันที่ 7 ตุลาคม 2559			
ที่อยู่ 103 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร.02-3823654-9					
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 3 215356661 290					
ลำดับ NO	รายการ DESCRIPTION	จำนวน QUANTITY	ราคาต่อหน่วย UNIT PRICE	จำนวนเงิน AMOUNT	
1	Mainboard-1156	3	62,000.00	186,000.00	
ชำระเงินภายใน 30 วันนับจากวันรับสินค้า		รวมมูลค่าสินค้าทั้งสิ้น		186,000.00	
ชำระเงินวันที่.....		ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7%		13,020.00	
บาท (BAHT) -หนึ่งแสนเก้าหมื่นห้าพันยี่สิบบาทถ้วน-		จำนวนเงินทั้งสิ้น		199,020.00	
ได้รับเงินเรียบร้อยแล้ว ☐ เงินสด CASH ☒ เช็คธนาคาร CHEQUE BANK กรุณามอบ NO ๘713610.. ลงวันที่ 15/10/59					
☐ โอนเงินเข้าบัญชี.....					
ผู้รับของ.....		ผู้ส่งของ.....		ผู้รับเงิน.....	

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

เดบิต	ซื้อสินค้า	186,000	
	ภาษีซื้อ	13,020	
	เครดิต เงินสด		199,020
	ซื้อสินค้าเป็นเงินสด		

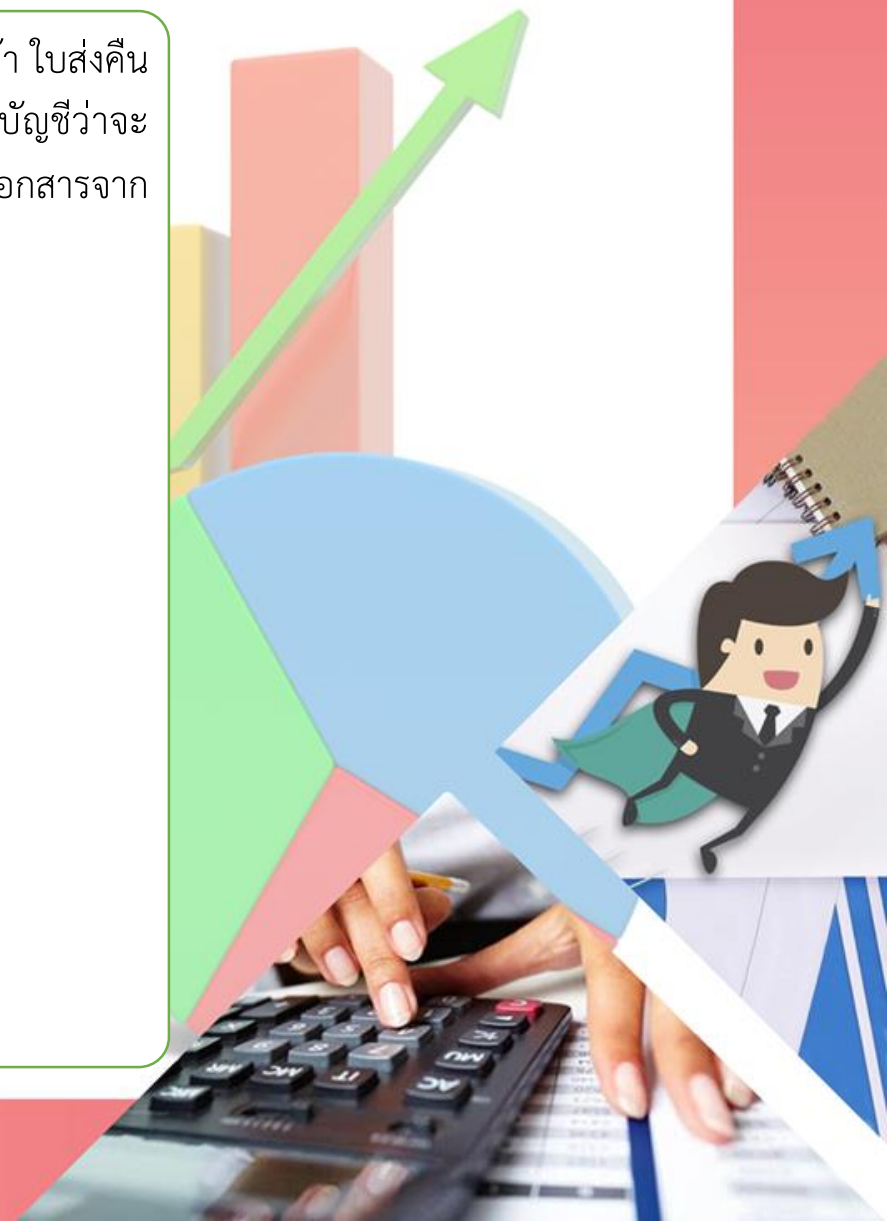
เอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชี

2.2 ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ บันทึกในสมุดรายวันซื้อ เช่น ใบกำกับสินค้า ใบส่งของ ใบกำกับภาษี ใบรับคืนสินค้า ใบส่งคืนสินค้า เป็นต้น ซึ่งจะเรียงลำดับเลขที่ขึ้นมาใหม่โดยเขียนที่มุมขวามือของเอกสาร การให้เลขรหัสขึ้นอยู่กับผู้บันทึกบัญชีว่าจะกำหนดอย่างไร ทั้งนี้จะต้องสื่อความหมายถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเลขที่จากเอกสารเป็นการออกเอกสารจากหลายบริษัท เลขที่เอกสารจะไม่ตรงกันทำให้ไม่สะดวกในการค้นหาและตรวจสอบเอกสาร

เล่มที่ 004		บริษัทอาร์ตแวร์ จำกัด		เลขที่/No. 03-1253	
201/5 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250 โทร.02-5823654-5					
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 3 125563221 902					
ใบกำกับภาษี TAX INVOICE					
				วันที่ 2 ตุลาคม 2559	
ชื่อผู้ซื้อ (ลูกค้า) บริษัทไทยคอมพิวเตอร์ จำกัด				ใบสั่งซื้อเลขที่ 03312	
ที่อยู่ 103 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร.02-3823654-9				ผู้ขาย สุภา จิณมัน	
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 3 215356661 290					
ลำดับ NO	รายการ DESCRIPTION		จำนวน QUANTITY	ราคาต่อหน่วย UNIT PRICE	จำนวนเงิน AMOUNT
1	Mainboard-1156		8	7,500.00	60,000.00
ชำระเงินภายใน 30 วันนับจากวันรับสินค้า				รวมมูลค่าสินค้าทั้งสิ้น	60,000.00
ชำระเงินวันที่.....				ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7%	4,200.00
บาท (BAHT) -หกหมื่นสี่พันสองร้อยบาทถ้วน-				จำนวนเงินทั้งสิ้น	64,200.00
หากสินค้าชำรุดหรือไม่ตรงตามคำสั่งซื้อให้แจ้งภายใน 15 วันนับตั้งแต่วันรับสินค้า มิฉะนั้นจะถือว่าได้รับสินค้าในสภาพสมบูรณ์			ข้าพเจ้าขอยืนยันว่า ได้รับสินค้าดังกล่าวข้างต้นและได้รับสินค้าในจำนวนที่ถูกต้องในสภาพเรียบร้อยทุกประการ ผู้รับสินค้า <u>ชอติว.....มากอยู่</u> วันที่ <u>6 ตุลาคม 2559</u>		
เงื่อนไขการชำระเงิน: ชำระด้วยเช็คโปรซีเคอร์มโนนามของบริษัทเท่านั้น ใบเสร็จรับเงินฉบับนี้จะสมบูรณ์เมื่อมีลายเซ็นผู้รับเงินและสามารถเรียกเก็บเงินได้ตามเช็ค/ตราฟัซเข้าบัญชีของบริษัทได้เรียบร้อยแล้วเท่านั้น					
ผู้ส่งของ <u>มรรณณ</u>			ผู้ตรวจสอบ <u>ชอติว</u>		

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

เดบิต	ซื้อสินค้า	60,000
	ภาษีซื้อ	4,200
เครดิต	เจ้าหนี้การค้า	64,200
ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ		

เอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชี

3. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการบันทึกบัญชี

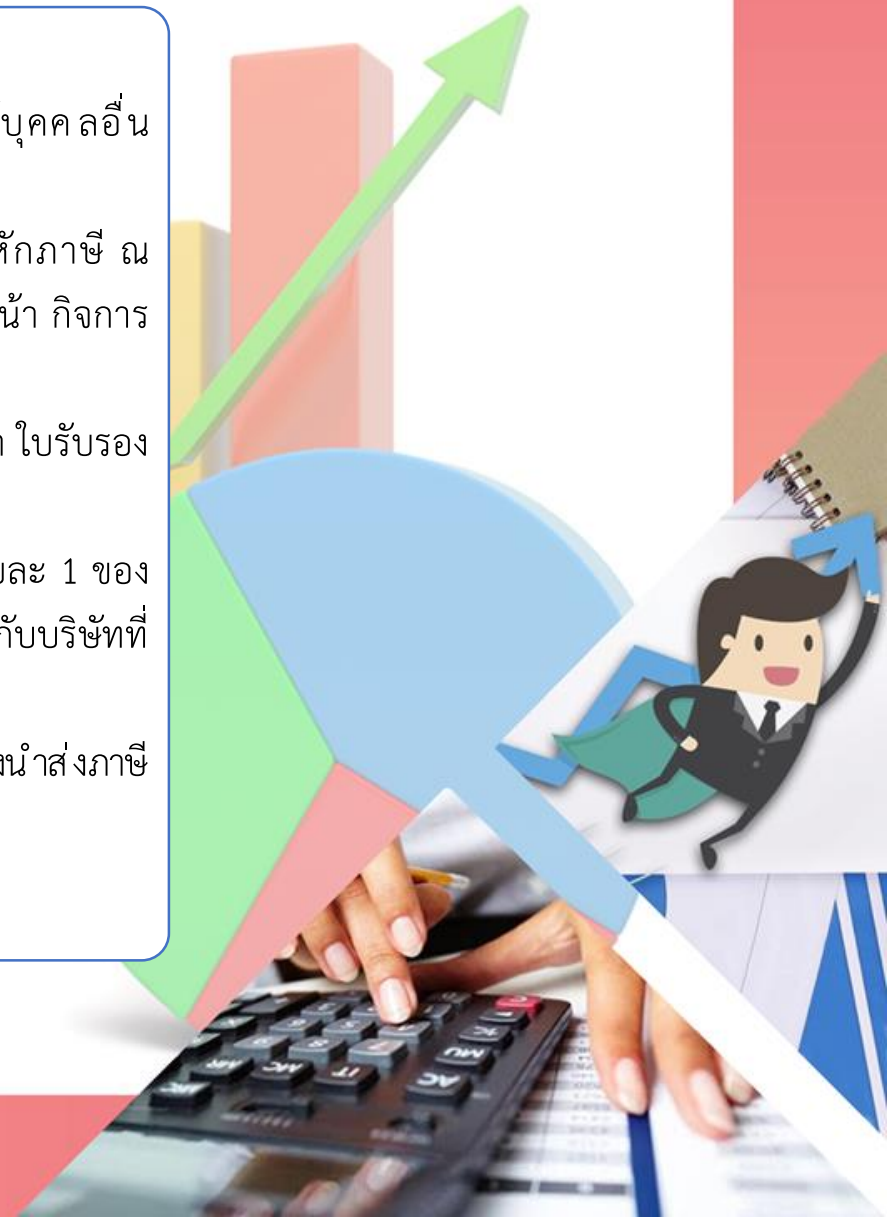
ก. บันทึกในสมุดรายวันรับเงิน เช่น ใบสำคัญรับ ใบรับรองภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายที่กิจการออกให้บุคคลอื่น เช่น เมื่อรับชำระค่าซ่อมแซมสินค้า (เป็นรายได้ค่าซ่อมแซม)

- ในกรณีที่มิมีภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย เมื่อกิจการมีเงินได้จากการให้บริการ ซึ่งผู้จ่ายเงินมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายตามกฎหมาย และจะออกหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย ซึ่งเปรียบเสมือนกับกิจการถูกหักภาษีไว้ล่วงหน้า กิจการจะต้องนำภาษีนี้ไปหักยอดภาษีเงินได้ในตอนสิ้นปี ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายจะมียอดอยู่ทางด้านเดบิตถือเป็นสินทรัพย์

ข. บันทึกในสมุดรายวันจ่ายเงิน เช่น ใบสำคัญจ่าย เอกสารใบเสร็จค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ใบเสร็จค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ใบรับรองการหักภาษีที่ผู้อื่นออกให้

- กิจการขนส่งสินค้าจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ต้องเสียภาษีหัก ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 1 ของจำนวนเงินที่เกินกว่า 1,000 บาท โดยผู้จ่ายเงินมีหน้าที่หักตามกฎหมาย และต้องออกใบรับรองภาษีหัก ณ ที่จ่ายให้กับบริษัทที่ให้บริการขนส่ง

กิจการมีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายและนำส่งสรรพากรภายใน 7 วันนับแต่วันสิ้นเดือน ดังนั้นกิจการมีภาระที่จะต้องนำส่งภาษีบัญชีหัก ณ ที่จ่ายจึงมียอดทางด้านเครดิต

เอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชี

ค. บันทึกในสมุดรายวันทั่วไป เช่น ใบแจ้งหนี้ ใบรับคืนและส่วนลด ใบส่งคืนและเพิ่มหนี้ (กรณีที่เกิดการมีรายการประเภทนี้ไม่มากนักและไม่ได้เปิดสมุดรายวันเฉพาะ)

- ตัวอย่างใบแจ้งหนี้ค่าบริการที่มีภาษีมูลค่าเพิ่ม กรณีการให้บริการจะเกิดเมื่อมีการชำระเงินสดเท่านั้น เมื่อได้รับใบแจ้งหนี้จึงยังไม่ถือว่าต้องชำระภาษีภายในเดือนที่ได้รับใบแจ้งหนี้ ความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นเมื่อมีการชำระเงินเมื่อได้รับใบแจ้งหนี้จะบันทึกเป็นภาษีที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ

เลขที่ 030

บริษัทไฮสโสด จำกัด

เลขที่/No. 40325

256 ถนนราชวิถี เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร.02-278-8140-2

เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 4 215356661 323

ใบแจ้งหนี้/ INVOICE

วันที่ 30 ตุลาคม 2560

ชื่อผู้ซื้อ (ลูกค้า) บริษัทไทยคอมพิวเตอร์ จำกัด

ที่อยู่ 103 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร.02-3823654-9

ลำดับ NO	รายการ DESCRIPTION	จำนวน QUANTITY	ราคาต่อหน่วย UNIT PRICE	จำนวนเงิน AMOUNT
1	ค่าบริการคอมพิวเตอร์ เดือนตุลาคม 2559	-	-	25,000.00
			รวมเงิน	25,000.00
			ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7%	1,750.00
			รวมเงิน	26,750.00
			หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย 3%	750.00
บาท (BAHT) -สองหมื่นเจ็ดพันห้าร้อยบาทถ้วน-		จำนวนเงินทั้งสิ้น	27,500.00	

ชำระเงินภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับสินค้า

ชำระเงินวันที่.....

ผู้วางบิล.....	ผู้รับบริการ.....	ผู้ตรวจสอบงาน.....
----------------	-------------------	--------------------

การบันทึกบัญชีเป็นดังนี้

เดบิต ค่ารักษาความสะอาด	25,000
ภาษีซื้อ (ยังไม่ครบกำหนดชำระ)	1,750
เครดิต เจ้าหนี้การค้า	26,750
ได้รับใบแจ้งหนี้ค่าบริการคอมพิวเตอร์	

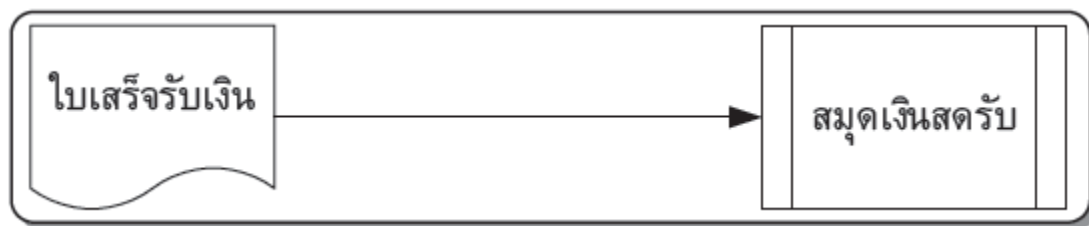

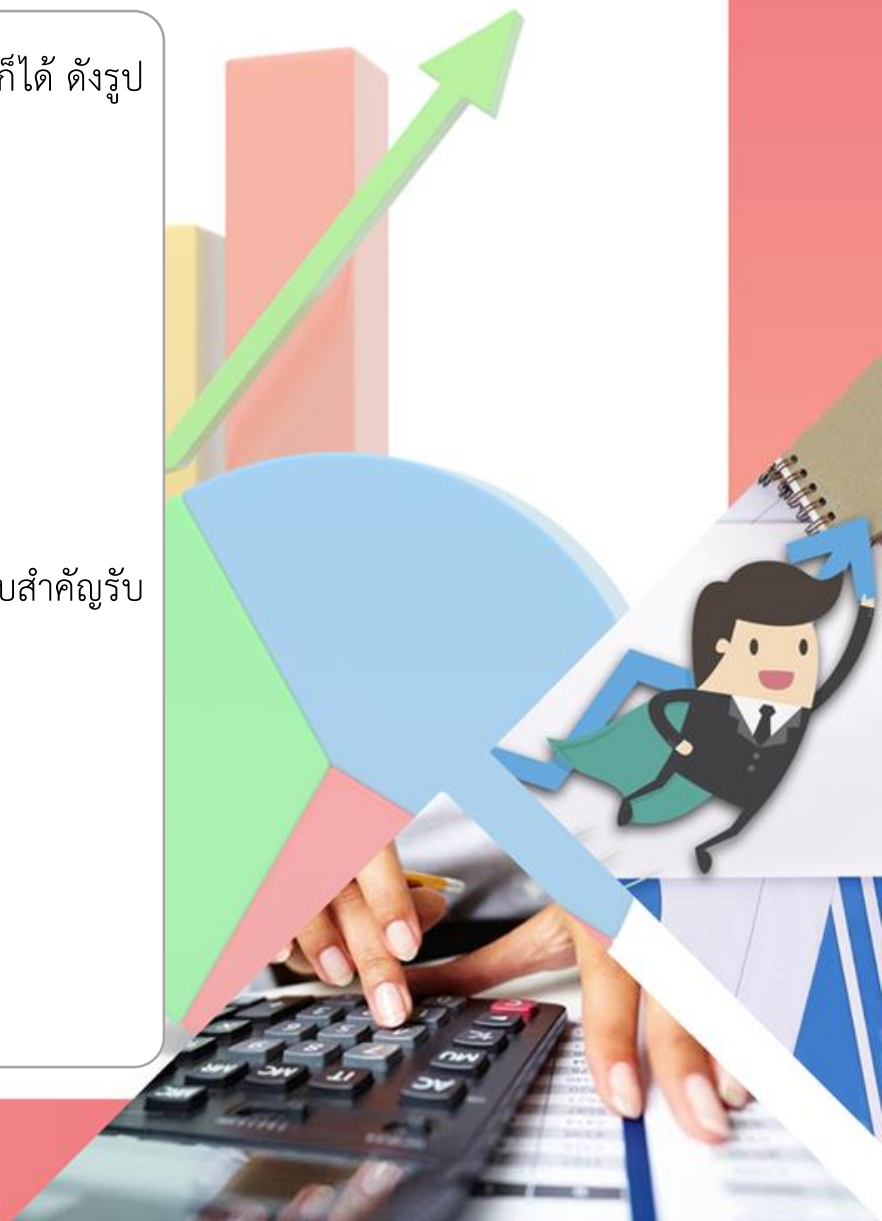
การนำเอกสารมาบันทึกบัญชีของกิจการ

การนำเอกสารมาบันทึกบัญชีอาจจะใช้การบันทึกจากเอกสารโดยตรงหรือบันทึกจากใบสำคัญที่ใช้ปะหน้าเอกสารก็ได้ ดังรูปที่แสดงต่อไปนี้

การบันทึกจากเอกสารโดยตรง

การบันทึกบัญชีโดยใช้ใบสำคัญประกอบการบันทึกปะหน้าเอกสารแล้วนำไปบันทึกในสมุดรายวันขั้นต้น เช่น ใบสำคัญรับใบสำคัญจ่าย

การนำเอกสารมาบันทึกบัญชีของกิจการ

เอกสารที่ใช้ประกอบการบันทึกบัญชี

1. เอกสารเกี่ยวกับการขายสินค้า แบ่งเป็นขายสินค้าเงินเชื่อ เช่น ใบกำกับสินค้า ใบส่งของ/ใบกำกับภาษี ใบรับคืนสินค้า และใบลดหนี้ ฯลฯ และขายเป็นเงินสด เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบกำกับภาษี ใบรับคืนสินค้า ใบลดหนี้ ฯลฯ
2. เอกสารเกี่ยวกับการซื้อสินค้า แบ่งเป็นซื้อเงินเชื่อ เช่น ใบกำกับสินค้า ใบส่งของ/ใบกำกับภาษี ใบส่งคืนสินค้า ใบเพิ่มหนี้ ฯลฯ และซื้อเงินสด เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบกำกับภาษี ใบส่งคืนสินค้า ใบเพิ่มหนี้ ฯลฯ
3. เอกสารอื่นๆ ที่นำไปบันทึกในสมุดรายวันรับเงิน เช่น ใบสำคัญรับ ใบรับรองภาษี เงินได้หัก ณ ที่จ่ายที่ออกให้ บุคคลอื่น และเอกสารที่บันทึกในสมุดรายวันจ่ายเงิน เช่น ใบสำคัญจ่าย ใบเสร็จค่าใช้จ่ายต่างๆ ใบรับรองภาษี เงินได้หัก ณ ที่จ่าย ที่ได้รับจากภายนอก รวมทั้งบันทึกในสมุดรายวันทั่วไป เช่น ใบแจ้งหนี้ ใบรับคืนและส่วนลด ใบส่งคืนและเพิ่มหนี้ เป็นต้น